

kunne bære denne forøgede Byrde. Jeg kan tilføje at Regeringen her, foruden det Moment at Indtægterne vise en stadig stigende Tendens, tillige har taget det Moment med i Betragtning, at Statskassen hidtil i de senere Aar har funnet fordele et Overstud af Indtægterne blandt Kommunerne. Men saa turde Statskassen dog vel ogsaa regne paa at kunne gaa tilstrækkeligt til et Statstilskud til Landets Kommuner paa den her omhandlede. Som jeg tør sige, mere rationelle Maade. Det forholder sig heller ikke saaledes, som det ærede Medlem sagde, at med dette Statstilskud følger i Stedet for en Vettelse for Kommunerne endogaa en yderligere Byrde. Det kan ikke paavises. Jeg anser det for en Vettelse, fordi det er min Opfattelse, at hvis Statskassen ikke kommer til at hjælpe Kommunerne med at bære de forøgede Byrder, som Skolevæsenet maatte medføre, ville Kommunerne inden kort Tids Forløb blive nødt til selv at tage denne Sag i deres Haand. Forholdene kunne ikke blive ved at være, som de ere. Det ærede Medlem har henvist til sin Billighed til at tilstaa de fattige Lærere forøget Tilskud paa Finansloven, men det forekommer mig, at hans Standpunkt i denne Henseende harmonerer meget daarligt med hans Angreb paa Lovforslaget i den Retning, at Lovforslaget ikke giver tilstrækkelig Valuta for Pengene, om jeg saa maa sige. Thi et er dog givet, at gennem de Tilskud, man paa Finansloven yder til Lærerlønningerne, vindes der ikke noget som helst paa den anden Side.

Orsagen: Naar jeg har bedt om Ordet paa dette Stadium af Forhandlingen om Skolelovsforslaget, saa er det særlig for at sige dette, at der har jo hidtil mest været tale om denne Sag fra de nydende Medlemmers Side. Jeg er for saa vidt enig med det ærede 1ste Medlem for 8de Kred (Brenholt-Bandborg) i, at skal denne Lov blive, som den nu ser ud til at skulle udgaa fra Landstinget, saa vil den blive meget daarligt modtagen ude i den brede Del af Befolkningen, fordi de jo allesammen føle Tidens Tryk og ere meget bange for at saa større Tryk. Det er aabenbart ikke af Uvillighed mod Lærerne, thi det er jo sikkert nok, at Tiderne ere haarde for dem ogsaa lige saa vel som for andre. Der er jo ogsaa god Grund til at sige, at de, der gøre et Stykke Arbejde, nogenlunde skulle have deres Løn derfor, og det er jo sikkert nok, at af de Mennesker, der arbejde blandt Befolkningen for hele Folkets Vel, er der vel ingen, der udfører et større Arbejde end

Skolelærerne. Jeg vil derfor for saa vidt gerne være med til at forbedre deres Kaar, men jeg frygter for, at Folk ville se villigt til det, fordi de ville raisonere som saa: Skolelærerne have det alligevel, trods deres nuværende Kaar, saa nogenlunde bedre end de allerfleste i Sognet. De ville se, at de allerfleste Skolelærere endnu have det saaledes, at de kunne staa i Klasse med Middelfstanden blandt Gaardmændene, og det var nok Lovens oprindelige Tanke. Der kan godt være nogle ganske enkelte Steder, hvor det ikke er saa. Som sagt, jeg vil nødig tale mod Lønningerne, fordi jeg ikke ignes, de ere for høje, i alt Fald ikke saaledes som Folketinget har ordnet det, og jeg vilde meget ønske, at alle i Danmark kunde have saadanne Kaar.

Der er imidlertid noget andet, som jeg ikke rigtig kan forstaa, det høje Landsting er gaaet helt bort fra. Det er det, der var sat ind i Lovforslaget om Fristolerne. Jeg vilde gerne lægge et godt Ord ind for disse Skoler, og jeg vilde meget have ønsket, at Ministeren havde vist en eller anden Vej til, at de kunde være blevne hjulpsne. Det kan godt være, at dette med de 6 Kr. ikke er den rigtige Vej at gaa, men jeg vilde som sagt meget have ønsket, at den højtærede Minister havde vist en saadan Vej, ad hvilken de kunde hjælpes, for det kan dog ikke nægtes, at hvis Skolevæsenet her i Danmark staaar paa et nogenlunde højt Standpunkt, da have disse Fristoler deres store Del deri. For 30 Aar siden eller saa, da de begyndte deres Virksomhed, var det jo saa, at hele Skolevæsenet gik i den gamle Skendrian. Men da de begyndte at tage fat, begyndte Folkets Interesse for Skolens Sager ogsaa at vaagne. Der kom Fart i det baade i Almuefolket og paa Seminarierne, man begyndte at se sig om: hvordan skal Skolesagen tages? og der blev oprettet den ene lille Fristole efter den anden. Men de arbejdede allesammen under trange Kaar, fordi det i Reglen var Smaataarsfolk. Jeg er nu en gammel Fristolemand, har i mange Aar holdt Fristole og haft 70 Børn, hvoraf 23 aldrig betalte noget — det var lutter Smaataarsfolks Børn — og de andre meget lidt. Naar der nu tales om Lønningerne, vil jeg gerne have sagt, at det kunde være rart nok at mindes, at disse Fristolelærere, der nu have arbejdet i en Menneskealder, have arbejdet under meget trange Kaar; men de have arbejdet under saadanne Forhold, fordi de alle havde Øje for, at her var en Gerning at gøre, der er til Velsignelse for Folket, og derfor kunde de ofre sig derfor. Lad det være mig tilladt at